

Samarbejdsaftale mellem Domstolsstyrelsen og Rigsadvokaten og Rigspolitiet om afvikling af digitale hovedforhandlinger i straffesager

Baggrund

Igennem de seneste par år har forskellige retter, anklagere og advokater gennemført digitale hovedforhandlinger i både straffesager og civile sager. En digital hovedforhandling betyder, at anklagemyndigheden overleverer sagens akter digitalt til retten, forsvarer og evt. bistandsadvokat, og at parterne og retten anvender digitale sagsakter under hovedforhandlingen. Der er altså mindre papir, der skal sendes og transporteres, og relevante dokumenter, billeder, film, lydfiler mv. kan fremvises via AV-udstyr i retslokalet. Desuden kan dommere, anklagere og advokater let søge i materialet, ligesom de kan markere og skrive digitale noter til eget brug. En øget digitalisering af hovedforhandlingerne kan være med til at sikre, at disse afvikles mere smidigt og effektivt til gavn for både borgere og myndigheder.

De mange fordele ved at behandle straffesagerne digitalt er grunden til, at Rigsadvokaten, Rigspolitiet og domstolene har haft et ønske om ud fra et fælles grundlag, at gennemføre flere digitale hovedforhandlinger og få flere erfaringer med arbejdsformen. Det er baggrunden for den nye samarbejdsaftale. Samarbejdsaftalen beskriver roller og ansvar samt hvilke sagstyper, der er omfattet af aftalen.

Om samarbejdsaftalen

Domstolsstyrelsen, Rigsadvokaten og Rigspolitiet er enige om sammen at arbejde hen imod en øget digitalisering af hovedforhandlingen af straffesager i retterne. Der er også enighed om, at en fuld digitalisering af retssager må afvente, at myndighederne får en bedre systemunderstøttelse af processen før og efter hovedforhandlingen.

Det er hensigten, at samarbejdsaftalen skal bidrage til at skabe et erfaringsgrundlag, der kan bygges videre på. Der er i implementeringen af aftalen lagt op til, at der i rets- og politikredsene etableres et lokalt samarbejde mellem retten, anklagemyndigheden og forsvarerne, hvor bl.a. praktikken omkring AV-udstyr i retterne og gennemførelsen af digitale retsmøder tales igennem i praksis. Der er også lagt op til, at eventuelle udfordringer i processen håndteres så pragmatisk som muligt. Formålet med samarbejdsaftalen er, at så mange som muligt får erfaringer med fremtidens måde at arbejde på i retssalen, under iagttagelse af, at høj kvalitet i sagsbehandlingen og retssikkerheden opretholdes.

Samarbejdsaftalen sætter rammerne for, hvordan anklagere og dommere kan afvikle hovedforhandlingen af straffesager digitalt, og hvilke sager, der skal afvikles digitalt. Aftalen indeholder en række retningslinjer, som forudsættes fulgt, når sager skal behandles digitalt. Herudover lægger aftalen op til, at der lokalt kan indgås aftaler, som går videre end

samarbejdsaftalen. Samarbejdsaftalen vil omfatte sager, der hovedforhandles ved byretterne. Det er hensigten, at aftalen skal udvides til også at omfatte landsretterne efter en evaluering af aftalen. Landsretterne fortsætter brugen af AV-udstyr efter de aftaler, de indgår med statsadvokaterne.

Samarbejdsaftalen omfatter ikke Færøerne og Grønland. Politimesteren på Færøerne og Politimesteren i Grønland vil imidlertid med udgangspunkt i samarbejdsaftalen indlede drøftelser med retterne på Færøerne og Grønland om digitalisering af hovedforhandlinger.

Samarbejdsaftalen er udarbejdet af en arbejdsgruppe i projektet AV-udstyr i retterne bestående af:

- Dorte B. Mikkelsen, retternes Bedste Praksis
- Laila Lindemark, senioranklager, Rigsadvokaten, afløst af Charlotte Edholm Mortensen, senioranklager, Rigsadvokaten
- Poul Crone, it-projektleder, Rigsadvokaten
- Tine Ginnerup, senioranklager, Statsadvokaten i København
- Jan Uffe Rasmussen, landsdommer, Østre Landsret
- Ulla Ingerslev, dommer, Retten i Helsingør. I en periode suppleret af dommer Marie Louise Klenow, Retten i Helsingør
- Hans Erik Foght, projektleder i KIT/Polaris, afløst af Kim Svensson, chefkonsulent, Rigspolitiet og suppleret af Eva Katrine Barnholdt, Rigspolitiet, Jesper Lindberg Andersen, Rigspolitiet og Mike Brostand, Rigspolitiet
- Poul Erik Pedersen, udviklingschef, Nordsjællands Politi
- Tobias Holmstrup, chefkonsulent, Justitsministeriet, afløst af Rikke Lundby Jensen, anklager, Justitsministeriet
- Karen Laursen, specialkonsulent, Domstolsstyrelsen, afløst af Tina S. Nielsen, forretningspecialist, Domstolsstyrelsen
- Tue Michan, projektleder, Domstolsstyrelsen, afløst af Anne Evendorf Høy, projektleder, Domstolsstyrelsen, afløst af Christian Wenzel, projektleder, Domstolsstyrelsen
- Anne Nicolaisen, forandringskonsulent, Domstolsstyrelsen

Samarbejdsaftalen er godkendt af den fælles styregruppe bestående af:

- Sandra Kaae Bauer, projektchef, Domstolsstyrelsen (formand)
- Jeppe Brinck, centerchef i Økonomiecentret i Rigspolitiet
- Karsten Bo Larsen, økonomi- og it-chef, Rigsadvokaten
- Steen Friis Nielsen, retspræsident, Retten i Herning
- Jacob Berger Nielsen, vicesstatsadvokat, Statsadvokaten i Viborg
- Klaus Rugaard, økonomi- og Analysechef, Domstolsstyrelsen, afløst af Helle Meyland, ressourcedirektør, Domstolsstyrelsen
- Torben Krausing, administrationschef, Østre Landsret
- Steen Silberg Thomsen, chefanklager, Syd- og Sønderjyllands Politi, afløst af Henriette Rosenberg Larsen, Chefanklager fra Sydsjællands og Lolland-Falsters Politi
- Andreas Langsted, kontorchef i Justitsministeriet

Samarbejdsaftalen har været i høring i relevante fora hos de respektive myndigheder.

Samarbejdsaftalen er godkendt af Toplederforum den 12. februar 2016.

Aftalen træder i kraft hurtigst muligt, således at større sager behandles i overensstemmelse med aftalen, når de overleveres til retten efter den 1. maj 2016. Aftalen træder i kraft for øvrige sager, der overleveres til retten efter den 1. maj 2017.

Samarbejdsaftalen evalueres halvårligt og første gang 6 måneder efter fuld implementering. I evalueringen skal der følges tæt op på digitaliseringen, herunder også for at vurdere muligheden for at afskaffe de papirbårne arbejdsgange, der fortsat eksisterer på overdragelse af anklageskrift/retsmødebegæring samt for ekstrakter i nævningsager, for at vurdere landsretternes inddragelse i samarbejdsaftalen og udbredelsen af samarbejdsaftalen på flere sagstyper. Det er tillige aftalt med Advokatsamfundet, Danske Advokater og Landsforeningen af Forsvarsadvokater, at de også inddrages i evaluering af aftalens praktiske udmøntning i forhold til forsvarsadvokaternes erfaringer.

Revisionsdato	Version	Ændringer	Forfatter
12-02-2016	1.0	Godkendt af Toplederforum	
12-04-2016	1.1	Endelig version med justeringer efter høring i myndigheder	kalau
14-06-2016	1.2	Indledning udvidet ifm. ekstern offentliggørelse, indsat revisionshistorik og dato, bilag 1 udskilt i særskilt fil, redaktionelle ændringer (side 5 tilføjet "forsvarer og anklager" i afsnit 4 og ændring af beskrivelse af bilag). Tilretning af bilag 5 og bilag 6.	kalau
08-12-2016	1.3	Justering af arbejdsgruppen i forbindelse med fuld ikrafttrædelse: Indledning tilrettet med nye deltagere i arbejdsgruppe og styregruppe. Afsnit 2 præcisering af definitionen af digitale retsmøder. Afsnit 3 præcisering af sagstypen sædelighedssager. Afsnit 4 præcisering af sidenummerering og opdeling i filer, hvor detaljerne er beskrevet i bilag 5, samt sproglige præciseringer og henvisning til bekendtgørelse om ekstrakter i nævningsager. Afsnit 5 rettet stavfejl. Afsnit 6 præciseret at digital post (e-boks) er selvstændig overleveringsform og sætning om standard kodeord fjernet, da det ikke tillades. Afsnit 7 er henvisning til bilag 6 fjernet, da bilaget udgår. I stedet henvisning til den enkelte rets oversigt over AV-udstyr i retssalene. Afsnit 8 præcisering af henvisning sker til filnr. og sidenr.	kalau

Revisionsdato	Version	Ændringer	Forfatter
20-01-2017	1.4	Justering af arbejdsgruppen i forbindelse med fuld ikrafttrædelse: Baggrund. Præcisering af hvad samarbejdsaftalen beskriver. Indledning tilrettet med nye deltagere i arbejdsgruppe. Afsnit 4 konsekvensrettelse jf. v. 1.3 ang. sidenummerering i afsnittet <i>Ekstrakt i nævningesager</i> Afsnit 6 præcisering af sikkert digitalt medie (CD/DVD udgår)	ANIC

Samarbejdsaftale mellem Domstolsstyrelsen og Rigsadvokaten og Rigspolitiet om afvikling af digitale hovedforhandlinger i straffesager

1. Indledning

Formålet med samarbejdsaftalen er at klarlægge roller og ansvar i forbindelse med en øget digitalisering af afviklingen af hovedforhandlingen i straffesagerne ved byretterne samt at definere rammerne herfor.

Samarbejdsaftalens formål er ikke at digitalisere straffesagerne, men at sikre, at sagens akter (materiale) i visse sagstyper digitaliseres til brug for hovedforhandlingen.

Det er en væsentlig forudsætning for samarbejdsaftalen, at alle parter kan tilrettelægge arbejdsgangene i tillid til, at aftalen bliver fulgt, så fordelene ved digitaliseringen får effekt hos alle involverede.

2. Hvad er et digitalt retsmøde

Samarbejdsaftalen omfatter hovedforhandlinger i straffesager, som afholdes som digitale retsmøder. Et digitalt retsmøde kan bestå af op til 3 dele:

- 1) Sagens akter sendes digitalt til retten, forsvareren og eventuel bistandsadvokat og
- 2) Fremvisning af digitale dokumenter, billeder, film, lydfiler m.v. i retssalen under hovedforhandlingen, **og/eller**
- 3) En eller flere af parterne anvender digitale sagsakter under hovedforhandlingen.

De tre dele er uafhængige, og der kan således godt være tale om et digitalt retsmøde, uden der er brug for AV-udstyr i retssalen.

3. Hvilke sager

Samarbejdsaftalen omfatter følgende sagstyper:

1. Nævningesager

2. Større sager om økonomisk kriminalitet og andre større sager, med meget bevismateriale, der skal fremlægges under hovedforhandlingen
3. Sager om røveri (straffelovens § 288)
4. Sager om vold (straffelovens §§ 244-246)
5. Sædelighedssager efter straffelovens §§ 216, stk. 2, 222 og 223
6. Børnepornosager (straffelovens § 235)

Anklagemyndigheden kan for så vidt angår sagstyperne 3-6 på baggrund af gerningskoden identificere, om sagen skal behandles digitalt.

I sager med flere forhold, er det hovedforholdet, der afgør, om sagen skal digitaliseres.

Anklagemyndigheden og retten kan aftale, at konkrete sager inden for de pågældende sagstyper, der ikke er egnede til digital behandling, hovedforhandles ved hjælp af sagens akter på papir. Retten eller anklagemyndigheden skal hurtigst muligt og senest 14 dage før hovedforhandlingen meddele, at sagen ikke kan behandles digitalt. Overskrider retten fristen, printer retten selv eget sagsmateriale.

Udgangspunktet er, at de sager, som er omfattet af samarbejdsaftalen, behandles digitalt. I enkelte tilfælde kan anklagemyndigheden og retten - i en overgangsperiode og efter konkret vurdering - fravige dette udgangspunkt, hvis anklagemyndigheden eller retten i overgangsperioden ikke har kapacitet til at afvikle konkrete sager digitalt el.lign.

Herudover lægger aftalen op til, at der lokalt kan indgås aftaler, som går videre end samarbejdsaftalen.

4. Sagens materiale

Det er anklagemyndighedens ansvar at levere sagens materiale digitalt til retten.

Anklagemyndigheden har ansvaret for, at sagens materiale lever op til samarbejdsaftalens retningslinjer.

Materialet skal være sidenummeret.

Sagens akter skal være søgbare, dvs. de skal være scannet til PDF med tekstgenkendelse (OCR).

Som udgangspunkt er det en fordel, hvis materialet kan leveres som én samlet fil. Filen bør dog ikke være så stor, at det går ud over funktionaliteten, når der arbejdes med den på PC, iPads eller andre digitale enheder. Denne grænse benævnes "funktionalitets-grænsen". Retten og anklagemyndigheden forudsættes løbende at være i en dialog om, hvor funktionalitetsgrænsen er, herunder særligt i forbindelse med opdateringer af hardware, sagsakters formater og andre ting, der kan have indflydelse på grænsen.

Når der sker en opdeling af filer, sker opdelingen i nummererede filer. Opdelingen skal være hensigtsmæssig og med sidenummerering på dokumenter.

Ud over den digitale sag beror en original papirsag hos anklagemyndigheden.

Anklagemyndigheden sikrer, at der er fuldstændig overensstemmelse mellem akterne i den originale papirsag og den digitale sag.

Indholdsfortegnelse

Alle ekstrakter skal have en indholdsfortegnelse i Word eller Pdf-format. Større sager om økonomisk kriminalitet og andre relevante større sager skal have en indholdsfortegnelse, som, når materialet er omfattende, er helt central for overblikket over de digitale sagsakter.

Lyd- og filmfiler

Lyd- og filmfiler og andet materiale, der ikke hensigtsmæssigt kan omdannes til pdf-format, kan fremsendes som selvstændige filer, i de formater og på de medier, som de forefindes i, og forevises ved hjælp af de medier, som også anvendes i dag. Det skal af indholdsfortegnelsen, sagens materiale eller filens navn klart fremgå, hvad filen indeholder, og hvor den hører til i sagen.

Alt materiale, f.eks. også PowerPoint præsentation, video eller andet materiale, der ikke er en del af sagens akter, men som forevises i retten, leveres digitalt til retten, forsvarer og anklager. Retten skal have mulighed for at se/afspille materialet under voteringen.

Nyt materiale til sagen

Anklagermyndigheden leverer eventuelt nyt materiale til sagen digitalt scannet til tekstgenkendelse (OCR) til retten, forsvareren og bistandsadvokaten. Anklagemyndigheden skal sikre, at alle parter har samme version af sagen.

Ekstrakt i nævningesager

Sagens ekstraherede dokumenter fremsendes digitalt til retten, forsvarer og eventuel bistandsadvokat. En digital ekstrakt skal have sidenummerering.

Det er aftalt, at anklagemyndigheden derudover til byretterne, leverer ekstrakten til retten i papirformat i fem eksemplarer, jf. bekendtgørelse nr. 1288 af 9. november 2007.

Anklagemyndigheden leverer anklageskrift, bevisfortegnelse og eventuelle støttebilag på papir til nævningerne.

Fremsendelse af sagen til forsvarere og bistandsadvokater

Sagsmaterialet sendes digitalt til forsvarere og bistandsadvokater. Som hidtil sender anklagemyndigheden sagens materiale til advokater, hvis de er beskikket forud for, at sagen er overleveret til retten. Ellers sender retten materialet videre til forsvarer og bistandsadvokater. Det skal klart fremgå ved fremsendelsen af sagen til retten, om anklagemyndigheden har sendt materialet til advokaten.

5. Sagens overlevering

I de sager, der skal behandles digitalt, sender anklagemyndigheden anklageskrift/retsmødebegæring, bevisfortegnelse, følgebrev og særakten til byretterne med fysisk post i det aftalte antal kopier. Samtidig sendes sagens akter digitalt til retten. Anklagemyndigheden anfører i følgebrevet, hvordan sagens akter er sendt.

Anklagemyndigheden anfører endvidere i følgebrevet, hvilket AV-udstyr anklageren har behov for i forbindelse med sagens behandling i retten. Retten sørger så vidt muligt for at beramme sagen i

en retssal med det anmodede udstyr. Kan det ikke lade sig gøre, giver retten anklagemyndigheden besked snarest.

Anklagemyndigheden leverer ikke papirkopier af sagens akter til retten eller til forsvarere, bortset fra ekstrakter til retten jf. afsnit 4.

Anklagemyndigheden har én original papirkopi af sagen, som efter anmodning fra retten kan medtages under retsmødet.

6. Overleveringsform

Følgende tre overleveringsformer skal benyttes til udveksling af digitalt sagsmateriale:

- Digital post (e-boks)
- Sikker e-mail
- Bærbart sikkert medie

For så vidt angår sikker e-mail henvises der til aftalen "Sikker e-mail kommunikation mellem Danmarks Domstole og anklagemyndigheden" fra den 9. december 2013, som anbefaler en certifikatbaseret og krypteret e-post service. E-boks vil også kunne benyttes som sikker post.

Et bærbart sikkert digitalt medie som USB-stik med krypteret indhold. Password til at åbne det krypterede indhold må ikke følge mediet, men skal sendes via en særskilt kanal f.eks. mail, SMS eller telefonisk. Hvis et digitalt medie ikke krypteres, skal overlevering/forsendelse ske af medarbejdere eller betroede samarbejdspartnere.

7. Det digitale udstyr i retssalene

Retterne råder over et vist antal retssale, der er indrettet til afholdelse af digitale retsmøder. Kapaciteten af AV-udstyr i retssalene ændrer sig løbende og der henvises til de enkelte retter for yderligere oplysninger. Retten og anklagemyndigheden forudsættes løbende at være i dialog om, hvad der lokalt er til rådighed af AV-udstyr.

Der skelnes mellem retssale, som er fuldt udstyrede med AV-udstyr, retssale delvist udstyret med AV-udstyr, hvor der f.eks. ikke altid er skærme ved alle pladser, eller hvor dommeren ikke har et kontrolpanel til at styre fremvisningen og retssale, hvor der ikke er AV-udstyr, men hvor sagen kan behandles digitalt ved, at alle parter har sagens akter digitalt på egne enheder. Byretterne råder over et offentligt gæstenetværk, som kan tilgås af alle rettens gæster, heriblandt anklager.

I det omfang, en ret ikke har retssalskapacitet til at kunne afvikle alle de anbefalede sagstyper i retssale med AV-udstyr, og sagerne ikke kan afvikles digitalt uden fremvisning af materiale i retten, kan der indgås en lokal aftale mellem politikreds og de omfattede retskredse om, hvilke sager der ved denne/disse retter kan afvikles digitalt.

Retterne har ansvaret for, at rettens AV-udstyr i retssalene er funktionsdygtigt. Herunder ligger også den løbende drift og tekniske assistance til AV-udstyret under afholdelse af retsmøder.

Retterne har ansvaret for, at der i retssalen forefindes HDMI-stik og VGA-stik med tilhørende lydстик eller trådløse netværk, som gør det muligt at tilkoble gængse typer af enheder, f.eks. iPads samt Windows computere til AV-udstyret. Der er i retssalene en kort vejledning omkring tilslutning til udstyret.

Anklagemyndigheden er ansvarlig for at medbringe egnede enheder til fremvisning af materialet under retssagen. Anklagemyndigheden er ansvarlig for kunne tilkoble enheden til rettens AV-udstyr i overensstemmelse med rettens vejledning, herunder for selv at medbringe strømforsyninger og eventuelle konvertere til HDMI- og VGA-stik, da retten ikke kan garantere at disse findes i retssalene. Det er anklagemyndighedens ansvar at løse eventuelle tekniske problemer, der skulle opstå på den medbragte computer eller tablet.

8. Under hovedforhandlingen

Anklageren forelægger den digitale sag ved brug af egen/egne medbragte tablet(s)/bærbare computer(ere), som kan tilkobles eventuelt AV-udstyr i retssalen. Forsvareren har tillige mulighed for at koble medbragt tablet/computer til eventuelt AV-udstyr og dermed dokumentere dele af sagen. I sager, som afvikles i retssale uden AV-udstyr, sker forelæggelsen på vanlig vis, men anklager, forsvarer, eventuel bistandsadvokat og dommer har en digital udgave af sagens akter til rådighed. Angivelse af det fremlagte sker med henvisning til den digitale sags opbygning (fil-nr. og sidenr.).

Der henvises til arbejdsgangsbeskrivelserne for så vidt angår personfølsomme oplysninger og brug af annoteringer.

En digital retssag kan afvikles i et hurtigere tempo end retssager på papir. Det betyder, at alle rettens aktører er ansvarlige for at sørge for, at tempoet i fremvisningen ikke er hurtigere end, at alle kan nå at følge med og eventuelt gøre notater.

Bilag til samarbejdsaftalen

Bilag 1: Skabelon til lokal samarbejdsaftale

Dette bilag indeholder en skabelon til en lokal samarbejdsaftale. Det er et internt arbejdsdokument, som ikke offentliggøres.

Bilag 2: Procesdiagram

I bilag 2 er en grafisk fremstilling af arbejdsgangene ved afviklingen af digitale hovedforhandlinger. Det er et internt arbejdsdokument, som ikke offentliggøres.

Bilag 3: Arbejdsgangsbeskrivelse særligt for politi og anklagemyndigheden

Dette bilag indeholder en detaljeret arbejdsgangsbeskrivelse målrettet anklagemyndigheden ved afviklingen af digitale straffesager. Det er et internt arbejdsdokument, som ikke offentliggøres.

Bilag 4: Arbejdsgangsbeskrivelse særligt for byretterne

Dette bilag indeholder en detaljeret arbejdsgangsbeskrivelse målrettet byretterne ved afviklingen af digitale straffesager. Det er et internt arbejdsdokument, som ikke offentliggøres.

Bilag 5: Arbejdsgangsbeskrivelse fælles for anklagemyndigheden og byretterne

Bilaget beskriver snitfladerne mellem myndighederne. Bilaget offentliggøres sammen med samarbejdsaftalen og tilhørende tekniske vejledninger.